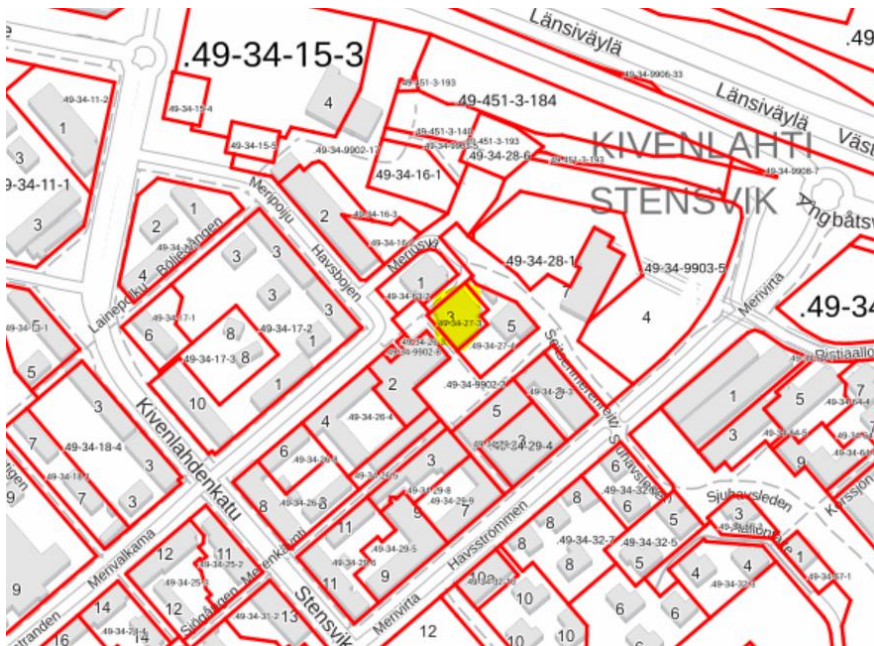

KIVENLAHDEN TERVEYSASEMA EI SOVELLU NEULANVAIHTOPISTEEKSI

Asukasyhdistys Kivenlahti-Stensvik ry:n järjestämässä asukasillassa 21.5. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveysalan palvelulinjajohtaja Juha-Pekka Strömberg kertoi organisaation suunnittelevan mielenterveys- ja päihdepalvelujen sijoittamista Kivenlahteen. Palvelut siirtyvät pois Iso Omenasta.

Sijoituspaikaksi on suunniteltu entisen terveysaseman tilaa Meriusva 3 (kiinteistötunnus 49-34-27-3, kartassa keltaisella korostettu). Asukasillassa paikalla olleen Johanna Värmälän (Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen 1. vpj 31.5.2025 asti) mukaan viranhaltijan päätöstä sijoituspaikasta ei toistaiseksi ole. Näiden palveluiden lisäksi Strömberg puhui huumeiden käyttäjien terveysneuvontapisteen sijoittamisesta Kivenlahden terveysaseman tiloihin myöhemmin. Asukkaiden näkemys on, että **Kivenlahteen ei voi sijoittaa neulanvaihto- ja/tai huumeiden käyttäjien terveysneuvontapistettä**.

Terveysasema Kivenlahden keskustassa, Kivenlahden torin laidalla.

Terveysneuvontapisteelle suunniteltu sijoituspaikka terveysasema sijaitsee tiiviin asutuksen keskellä, Kivenlahdentorin laidalla. Kivenlahdentori on pienen, kyläyhteisön omaisen ja merellisen kaupunginosan sydän päivittäistavarakauppoineen ja muine palveluineen. Lähietäisyydellä on lukuisia päiväkoteja ja kouluja. Suunnitellun terveysneuvontapisteen kanssa samassa rakennuksessa tulisi toimimaan neuvola, näköetäisyydellä eli 35 m päässä on nuorisotila.

Asuintalojen keskellä kulkee Kivenlahden torilta merenrantaan asti Merenkäynti-kauppakuja kivijalkayrittäjiineen. Kuten ydinkeskustojen ulkopuolella lähiöissä yleensäkin, paikallisia lähipalveluita käyttävät erityisesti vanhukset, lapsiperheet, vammaiset sekä muut liikkumiseltaan rajoittuneet. Ikäihmisten aktiivisuutta ja lapsiperheiden arkea tuetaan parhaiten varmistamalla turvallinen liikkuminen ja asiointi kodin lähiympäristössä - ilman huumeidenkäyttäjien aiheuttamia terveyttä tai omaisuutta uhkaavia tilanteita.

Suunnitellun toiminnan sijainti pienen kyläyhteisön paraatipaikalla ei sovellu ns. neulanvaihto- ja/tai terveysneuvontapisteeksi. Usein huumeiden käyttäjien mukanaan tuomia lieveilmiöitä ovat mm. turvallisuuden heikkeneminen, yleinen rauhattomuus, väkivalta, ilkivalta, ryöstely ja palvelujen heikkenemisen myötä alueen totaalinen näivettyminen. Pienessä, tiiviissä kaupunginosassa lieveilmiöt

määrittelisivät leimaavasti alueen turvallisuutta ja yleisilmettä. Kivenlahti odotti pitkään metropysäkin tuloa ja odottaa nyt metrokeskuksen rakentamista. Aluekehitys vaarantuisi lähiympäristöön suunnitteilla olevien rakennushankkeiden mahdollisen peruuntumisen myötä.

Palvelut ja liiketoiminta Kivenlahden sydämessä

Neulanvaihto- ja/tai terveysneuvontapiste lieveilmiöineen rajoittaisi merkittävästi alueella toimivien palvelu- ja muiden yritysten sekä palveluntarjoajien toimintaedellytyksiä. Iso osa yrittäjistä työskentelee tiloissaan yksin.

Etäisyyksiä Terveysasemasta:

Lastenneuvola, sama rakennus

Kivenlahden nuorisotila (asiakkaat 8-18v.), 35 m

Päiväkoteja 4kpl, n. 80-200 m

Meritorin koulu (luokat 1-6) 340 oppilasta, 270 m

Mainingin koulu (luokat 1-9) 670 oppilasta, 500 m

Kaksi partiolippukuntaa 100-200 m

Hyökkyvuoren asukaspuisto lapsiperhetoimintaa ja koululaisten iltapäiväkerhot, 270 m

Espoon monitoimikeskus ry, islam-rukoustila, paljon maahanmuuttajataustaisia lapsia ja perheitä, 50 m

Helluntaiseurakunta 65 m

Alueen ainoat päivittäistavarakaupat K-market 60 m, K-market 100 m ja Alepa 60 m

Hype-hybridiareena (mm. nuorison liikuntaa ja urheilua), 200 m

Kivijalkaliikkeitä Merenkäynti-kujan varrella n. 35 kpl

Kivijalkaliikkeitä Kivenlahdentorin lähikaduilla n. 40 kpl

Suunnitteilla/kaavoitettu/rakenteilla lähialueelle lisäksi mm:

- Kivenlahden metrokeskus: <https://www.espoo.fi/fi/hankkeet/kivenlahden-metrokeskus-ii#selvitykset-4094>

Metrokeskuksen lähiympäristö- ja korttelisuunnitelma: <https://admin.espoo.fi/sites/default/files/2021-05/L%C3%A4hiymp%C3%A4rist%C3%B6-%20ja%20korttelisuunnitelma%2018.5.2017%20ei%20saavutettava.pdf>

- Espoon kaupunki kaavoitus: päiväkotipihoineen (950km²) metroaseman viereen (kiinteistötunnus 49-34-9903-5), 100 m
<https://admin.espoo.fi/sites/default/files/2021-05/Kivenlahden%20metrokeskus%20412500%20havainnekuva%20KSL%2028.11.2018%20ei%20saavutettava.pdf>
- Omnia rakenteilla: Lukio/ Cleantech garden (1200 opiskelijaa), 270 m
<https://www.espoo.fi/fi/uutiset/2025/03/espoo-kaupunki-myi-tontin-kiviruukista-cleantech-gardenin-rakentaminen-alkaa>

Espoon kaupungin sivuilta, "**Kivenlahden täydennysrakentaminen**"
(<https://www.espoo.fi/fi/hankkeet/kivenlahden-taydennysrakentaminen>)

"Kaupungin tavoitteena on parantaa kaupunkirakennetta ja tehostaa maankäyttöä hyvien joukkoliikennedyhteyksien läheisyydessä. Metro alkoi liikennöidä Kivenlahteen joulukuussa 2022, jolloin alueen saavutettavuus parani entisestään. Myös asukkaiden määrä ja palveluiden tarve kasvavat. Tähän kasvupaineeseen on vastattava rakentamalla hyvää, toimivaa ja viihtyisää kaupunkiympäristöä nykyisille ja tuleville kivenlahtelaisille."

Kaupunkisuunnittelukeskuksen julkaisu "Kivenlahden kokonaistarkastelu ja täydennysrakentamisen periaatteet"
(https://static.espoo.fi/cdn/ff/4xbqWYuS6k3B_FKPbRCrkrG-8aZEOrC4aLm4oJnUEJ8/1695973439/public/2023-09/Kivenlahden%20kokonaistarkastelu%20ja%20t%C3%A4ydennysrakentamisen%20periaatteet%202023.pdf)

"Kivenlahden täydennysrakentamisen periaatteiden tarkoituksena on määritellä yhtenäiset lähtökohdat ja periaatteet, joiden pohjalta alueen tulevia täydennysrakentamisen asemakaavahankkeita ohjataan. Työ palvelee alueen täydennysrakentamisen asemakaavoitusta niin, että alueen kulttuurihistorialliset arvot säilytetään ja muodostetaan monipuolista, viihtyisää kaupunkiympäristöä Kivenlahden identiteettiä vahvistaen. Työllä tuetaan Kivenlahden olevan keskustan elinvoimaisuutta sekä alueen liittymistä Kivenlahden metrokeskukseen"

Kaupunki ei voi toisaalta sitoutua houkuttelemaan alueelle uusia asukkaita ja yrityksiä, ja toisaalta heikentää merkittävästi alueen vetovoimaa ja turvallisuuden tunnetta tämänkaltaisilla ratkaisuilla. **Tämä on ristiriidassa niin kaupungin omien strategisten tavoitteiden kuin asukkaiden oikeutetun luottamuksen kanssa.**

Luettavaa: <https://www.helsinginuutiset.fi/paikalliset/5927034>

Neulanvaihto- ja terveysneuvontapisteiden aiheuttamat lieveilmiöt

Tutkimusten mukaan neulanvaihtopisteistä aiheutuu asukkaille ja lähiympäristöön mm. turvallisuushuolia, levottomuuden lisääntymistä sekä ympäristönhuolia käytettyjen neulajätteiden leviämisestä. Ilmiö on yksiselitteinen tarkasteltaessa päihdepalvelupisteiden ympäristöjä Espoossa ja Helsingissä.

Kokemuksia neulanvaihtopisteeltä ja sen läheisyydestä:

“Meno neulanvaihtopisteessä ja terveysneuvonnassa on aikamoista. Toki paikalla on vartija ja vaihtajat suhtautuu työntekijöihin hyvin, koska saavat meiltä sen mitä haluavat. Mutta suurin ongelma on niiden keskinäiset välienselvittelyt joko sisällä tai pihalla. Henkilökunta ohjasi heitä ja komensi, etteivät saa jäädä lähistölle, mutta ainahan he jäivät. Se Espoonkeskuksen paikka oli hyvä, kun oli sen verran syrjässä asutuksesta. Olarinluomassa on myös käyttövälineiden vaihtoa ja siellä löytyy harva se päivä neuloja ja ruiskuja ulkoa. Samoin hautausmaalta, joka siinä vieressä. Ennen käyttäjät oikeesti palauttivat käyttövälineitä, mutta nykyään kun niitä saa helpommin useammasta paikasta, he eivät enää palauta vanhoja vaan hakee vaan uudet. Lisäksi ulkona näkee sitä, että kaman myyjät tulevat myymään käyttäjille” Tiedot saatu haastattelemalla entistä hoitajaa.

“Oma kohtainen kokemukseni kivijalkayrittäjänä Helsingin Punavuorella on, että lähellä sijainneen Hernesaaren huumekorvauspisteen asiakkaat varastivat kaiken ulkokukkaruukuista lähtien eikä yritysten ulko-ovia saati yleisö-wc-tiloja voinut enää pitää lukitsemattomina lainkaan” Entinen kivijalkaliike neulanvaihtopisteeltä 500m.

Ympäristötyö (mm. neulojen kerääminen)

Yhdysvaltojen Kaliforniassa (2016 Santa Ana, 2018 Orange County, 2020 Chico ja Eureka) neulanvaihtopisteitä on suljettu tai toimintaa rajoitettu ympäristönsuojelulainsäädännön nojalla. Ympäristön saastumista on aiheutunut erityisesti käytettyjen neulojen hylkäämisestä julkisille paikoille kuten kirjastot ja puistot. Tapaukset korostavat neulanvaihtopisteiden ympäristöhallinnan tärkeyttä ja sitä, kuinka tärkeää on varmistaa käytettyjen neulojen asianmukainen hävittäminen julkisilla alueilla.

Erilaisten järjestöjen rahoitus tulee vähenemään seuraavan 2 vuoden aikana arviolta kolmanneksella, joten niiden toimintakin tulee supistumaan. Asukasillassa 21.5. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveysalan palvelulinjajohtaja Juha-Pekka Strömberg mainitsi huumepalveluihin liittyvän ympäristötyön toteuttajaksi mm. järjestöt, mutta ajatus ei ole realistinen.

Kivenlahden tunnusomaiset piirteet ja sijainti

Kivenlahti on merellinen ja luonnonläheinen asuinalue puistomaisine ja runsaskasvustoisine pihoineen sekä metsäalueineen. Kivenlahdessa kulkee Rantaraitti, jossa kulkee paljon ulkoilijoita, lenkkeilijöitä ja koiranulkoiluttajia. Alueella sijaitsee kolme uimarantaa virkistysmahdollisuuksineen ja kesäisin uimareita paljain jaloin. Huumeiden käyttäjien merkittävä määrä alueella asioimassa aiheuttaisi rauhattomuutta ja merkittävän turvallisuusriskin hylättyjen huume- ja huumeravinteiden myötä koulujen ja päiväkotien pihoille, lähimetsiin, asukaspuistoon, uimarannoille, läheisten taloyhtiöiden piha-alueille, rappukäytäviin sekä parkkialueisiin.

Kivenlahti Espoon luoteisimpana paikkana ei ole keskeinen sijainti huumeiden käyttäjien kannalta. Kivenlahden metroasema on koko metrolinjan päätepysäkki. Metrolla on ollut turvallista matkustaa, pysäkki on rauhallinen ja vielä verrattain vähäisessä käytössä odottaen metrokeskuksen ja mm. Kiviruokin alueen isoja rakennushankkeita. Neulanvaihto- ja/tai terveysneuvontapisteen sijoittamisesta päätepysäkillä aiheutuisi haittaa koko metrolinjalle.

Lasten ja nuorten turvallisuus

Vaikka teoriassa neulanvaihto- ja/tai terveysneuvontapisteestä haettaisiin tukea päihteettömyyteen, käytännössä huumekauppa ja käyttäjien keskinäiset välit selvittelevät siirtyvät usein käyttäjien mukana matalan kynnyksen avopalvelupisteen yhteyteen ja ympäristöön.

Kivenlahden lasten ja nuorten on voitava kulkea kouluun ja harrasteisiin kokiensa turvallisuutta ja ilman huumeidenkäyttäjien tuomaa levottomuutta ja vakavaa turvallisuus- ja terveysuhkaa. Espoo omistaa terveysaseman ja on vuokrannut sitä hyvinvointialueelle. Kaupunki vastaa sivistystoiminnasta. Sen velvollisuus on huolehtia, että koulumatka on turvallinen. Hyvinvointialueen ja viranhaltijoiden päätöksenteossa tulee huomioida Lapsen oikeuksien sopimus:

<https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/lapsen-oikeuksien-sopimus-tiivistettyna/>

Luettavaa: UUTINEN Bronxissa avattu neulanvaihtopiste lasten kirjaston vieressä:

<https://abc3340.com/news/nation-world/nyc-lawmaker-wants-city-to-clean-up-used-drug-needles-near-exchange-sites-report-says-new-york-city-oswald-feliz-ritchie-torres-eric-adams>

Mielenterveyspalvelut nuorille

Matinkylän Iso-Omenan nuorten (13-18-vuotiaat) ja aikuisten (yli 18-vuotiaat) mielenterveys- ja päihdepalveluille on nykytietojen mukaan tarve löytää uusi toimitila. Neulanvaihto- ja/tai terveysneuvontapisteen sijoittaminen pelottavine lieveilmiöineen Kivenlahteen mielenterveyspalvelujen yhteyteen nostaisi nuoren kynnystä avun piiriin hakeutumiselle ja saattaisi entisestään hankaloittaa mielenterveyden haasteissa painivan tilannetta.

Vaihtoehtoinen ratkaisu

Hoitopalveluiden tulee olla helposti saavutettavia ja terveyshaittojen torjuminen tehokasta. Keskeisempi sijainti ja kattavampien liikenneyhteyksien ulottuvissa olisi jo pitkään ja menestyksekkäästi toiminut

Olarinluoman asumisyksikkö <https://www.luvn.fi/fi/toimipisteet/olarinluoman-tukiasunnot>

Olarinluoman asumisyksikössä toimii huumeiden käyttövälineiden vaihtopiste tälläkin hetkellä. Olarinluomassa asuu n. 100 asukasta, joista kaikki ovat päihteiden väärinkäyttäjiä ja osa huumeiden käyttäjiä. Lisäksi neulanvaihtoa käyttävät asukkaiden lähipiiriin kuuluvat. Olarinluoman yhteyteen olisi luontevaa sijoittaa toiminta, jota nyt epähuomiossa sopimattomaan paikkaan eli Kivenlahdentorille suunnitellaan. Olarinluoman toiminta on osaavaa, vakiintunutta, toimivaksi todettua ja käyttäjäkunnan lähellä. Olarinluoma sijaitsee suojaisasti syrjässä, mutta Kivenlahtea huomattavasti keskeisemmässä osassa Espoota. Olarinluoman henkilökunnan olisi mahdollista tehdä ns. jalkautuvaa terveysneuvontaa, jolloin saavutettaisiin päihdeasiakkaat kattavasti myös metrolinjan varrelta kustannustehokkaasti ilman kiinteästä lisätilasta aiheutuvia kuluja ja haittaa asuinalueelle.

Lisäys 3.6: Myös Kuninkaankallio jakaa asiakkailleen huumeiden käyttövälineitä. Kyseessä on Rinnekodin tuottama palvelu, jonka hyvinvointialue maksaa <https://www.rinnekodit.fi/toimipisteet/kuninkaankallio/>.

Onko tämä hyvinvointialueen palvelulinja Juha-Pekka Strömbergin tiedossa? Espoossa on siis jo kolme toimipistettä, joista huumeiden käyttövälineitä saa. Kaksi niistä toimii siellä, missä he asuvat. Eli palvelut viety väliaikaiseen kotiin.

Terveysaseman käyttö

Espoon kaupunki omistaa terveyskeskuksen tilat ja terveyskeskus- ja hammashoitopalvelujen siirryttyä muualle, tilalle tulisi toki löytää järkevää, hyödyllistä ja kustannustehokasta käyttöä. Hyvinvointialueen tulisi turvata vanhuksille helposti saavutettavat palvelut. Asukasyhteisö mielellään osallistuu pohdintaan tilojen tarkoituksenmukaisesta jatkokäytöstä.

Kivenlahden asukasyhteisön osallistaminen päätöksentekoon

Neulanvaihto- ja/tai terveysneuvontapisteen sijoittaminen Kivenlahteen vaarantaisi merkittävästi lasten, nuorten ja vanhusien turvallisuuden ja hyvinvoinnin, hankaloittaisi yrittäjien toimintaa sekä uhkaisi alueen elinvoimaisuuden ylläpitämistä ja kehittämistä. Hyvä suunnittelu edellyttää yhteisön kuulemista.

Ennen huumeiden käyttäjien terveysneuvontapisteen sijoittamista Kivenlahden terveysaseman tiloihin hyvinvointialueen päättäjien ja viranhaltijoiden tulee perusteellisesti tutkia alueellisia turvallisuuskäsitelmiä ja arvioida vaikutusta alueen asukkaiden arkeen. Lisäksi päättävien tahojen on tarjottava alueen asukkaille ja toimijoille mahdollisuus osallistua vuoropuheluun pisteen asianmukaisesta sijoituspaikasta.

Vuoropuhelun aloittamiseksi pyydämme olemaan yhteydessä asukasaktiiveihin: Janet Grundström: janet.g74@gmail.com puh: 040 5703841

Lähteitä ja luettavaa:

Aromaa, Juulia. 2021. *Asiakkaiden osallistaminen neulanvaihtopisteen kehittämisessä.* Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/446716/Aromaa_Juulia.pdf [viitattu 22.5.2025].

Desmond, Ang & Ketcham, Jonathan. 2022. *Syringe exchange programs and harm reduction: New evidence in the wake of the opioid epidemic.* Journal of Public Economics. Saatavilla: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0047272722000736> [viitattu 22.5.2025].

Duodecim. 2024. *Fentanyyli ja synteettiset opioidit Suomessa – ajankohtaiskatsaus.* Duodecim-lehti. Saatavilla: <https://www.duodecimlehti.fi> [viitattu 22.5.2025].

Harm Reduction Coalition. 2010. *Guide to Developing and Managing Syringe Access Programs – Module 1: Planning and Design.* New York: Harm Reduction Coalition. Saatavilla: <https://harmreduction.org/issues/syringe-access/guide-to-managing-programs/module-1-planning-and-design> [viitattu 22.5.2025].

Kainuun hyvinvointialue. 2013. *Virta-hanke – Loppuraportti.* Kainuu. Saatavilla: https://hyvinvointialue.kainuu.fi/sites/default/files/documents/library/2017-05/Virta%20Kainuu%20loppuraportti_20130927.pdf [viitattu 22.5.2025].

Päihdelinkki. 2023. *Neulanvaihtopisteet ja terveysneuvonta.* Helsinki: A-klinikkasäätiö. Saatavilla: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/huumehaittojen-vahentaminen/neulanvaihtopisteet> [viitattu 22.5.2025].

Santala, Jaana. 2024. *Terveysneuvontatoiminnan kehittäminen Keski-Suomessa.* Opinnäytetyö. JAMK-ammattikorkeakoulu. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/866420/Santala_Jaana.pdf [viitattu 22.5.2025].

The Ulkopolitist. 2023. *Fentanyyli Suomessa – lähestyvä uhka?* Saatavilla: <https://www.ulkopolitist.fi/2023/10/05/fentanyyli-suomessa/> [viitattu 22.5.2025].

Tilastokeskus. 2024. *Huumeaineenkuolemat 2023.* Helsinki: Tilastokeskus. Saatavilla: <https://www.stat.fi/til/huum/stat.html> [viitattu 22.5.2025].

THL – Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. 2024. *Huumekuolemat ja huumeiden käyttö Suomessa*. Helsinki: THL. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/paijat-hyvinvointi/aiheet/huumeet> [viitattu 22.5.2025].

Yle. 2023. *Fentanyl leviää Euroopassa – miksei vielä Suomessa?* Yleisradio. Saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20021060> [viitattu 22.5.2025].

Harm Reduction Coalition – Module 1

Asiakkaiden osallistuminen lisäsi sitoutumista. *Lähde: Theseus – Aromaa 2021*

Kainuu: Nuorten osallisuus lisäsi yhteisöllisyyttä. *Lähde: Virta-hanke loppuraportti*

Keski-Suomi: Terveysten neuvonta vaatii erillistä resursointia ja osaamista.

Lähde: Theseus – Santala 2024